Седмична колумна високог представника за БиХ, Кристијана Шварц-Шилинга: “Значај чланства у Партнерству за мир”

Одлука НАТО-а, која је објављена у Риги ове седмице, да упути позивницу Босни и Херцеговини да се придружи програму Алијансе Партнерство за мир и Евро-атлантском партнерском савјету не треба да буде тумачена као одустајање од захтјева за сарадњом са Хашким трибуналом. Тим прије што ова одлука треба да буде сматрана значајним кораком према евро-атлантској интеграцији која са собом доноси додатне обавезе, укључујући оснажену сарадњу са Хашким трибуналом.

Одлука је била изненађење за многе – нити један представник Босне и Херцеговине није присуствовао самиту у Риги. Одлука се, зато, мора сматрати као неочекиван, али изузетно вриједан подстрек напорима Босне и Херцеговине да отвори ново поглавље у конструктивним међународним односима. То значи да ова земља може учинити значајне кораке у јачању своје безбједности, док буде испуњавала смјернице које ће је довести ближе пуној евро-атлантској интеграцији у другим областима.

Партнерство за мир је изузетно флексибилан и иновативан програм, створен у циљу омогућавања сарадње са земљама партнерима, како би се проширило подручје мира и стабилности у Европи. Партнерство укључује практичне, билатералне активности између појединих земаља партнера и НАТО-а, што омогућава земљама партнерима да изграде своје односе са НАТО-ом, бирајући своје властите приоритете за сарадњу. На крају, програм је оно што земље чланице направе од њега.

За неке од њих то може бити први корак ка чланству у НАТО-у. Такав случај је био са Чешком Републиком, Мађарском и Пољском, прве три земље које су се придружиле Алијанси након хладног рата, као и са Бугарском, Естонијом, Латвијом, Литванијом, Румунијом, Словачком и Словенијом, земљама које су постале савезници 2004. године. Поред тога, Албанија, Хрватска и Македонија учествују у Акционом плану за чланство, програму који је креиран да би их припремио за чланство у Алијанси.

Другим земљама је чланство у Партнерству за мир донијело релативно мало. Бјелорусија, на примјер, чланица је Партнерства за мир више од десет година, али има минималан програм сарадње са НАТО-ом.

Јасно је да Босна и Херцеговина треба да настоји да слиједи пут којим су ишле земље које су се придружиле Алијанси, или оне које сада иду према чланству.

Да би то остварила, Босна и Херцеговина мора преузети на себе већи број политичких обавеза и мора их испунити. То укључује очување демократског друштва; очување принципа међународног права; испуњавање обавеза из Повеље УН-а, Општој декларацији о људским правима, Завршном документу из Хелсинкија и међународним споразумима о разоружавању и контроли оружја; уздржавање од пријетњи или употребе силе против других држава; поштовање постојећих граница; те рјешавање спорова мирним путем.

Лидери земаља савезника у Риги су јасно ставили до знања да ће пратити напоре Босне и Херцеговине у поступању у складу са вриједностима и принципима који су утврђени у основним документима Партнерства за мир и Евро-атлантског партнерског савјета. Зато, ако Босна и Херцеговина не буде сарађивала са Хашким трибуналом, она ће кршити ове обавезе и не може очекивати да побољша своје односе са НАТО-ом.

У наредним данима, генерални секретар НАТО-а Јап де Хуп Схефер без сумње ће упутити писмо Предсједништву Босне и Херцеговине,

у којем ће позвати представника ове земље, вјероватно предсједавајућег Предсједништва или министра вањских послова, да посјети Брисел како би потписао Оквирни споразум о Партнерству за мир, документ којим се утврђују односи Босне и Херцеговине и њене обавезе као чланице Партнерства за мир.

Након потписивања Оквирног споразума, Босна и Херцеговина може НАТО-у доставити Презентациони доцумент, којим утврђује обим, темпо и ниво учешћа у активностима Алијансе. То може обухватити активности попут заједничког планирања, вјежби и семинара о јавном информисању. У том документу такође ће се утврдити кораци које ће Босна и Херцеговина предузети ка испуњавању политичких циљева Партнерства за мир, као и војна и друга средства и потенцијале које Босна и Херцеговина може дати на располагање за активности Партнерства за мир.

НАТО-ва одлука да позове Босну и Херцеговину да се придружи Партнерству за мир је више од пријатног изненађења. То је и златна прилика да Босна и Херцеговина крене напријед, изгради снажне и трајне односе са НАТО-ом и да сукоб буде заборављен. Та прилика се не смије пропустити.

Кристијан Шварц-Шилинг је високи представник међународне заједнице и специјални представник Европске уније у Босни и Херцеговини.